

Harvey Belovski, *Daf HaShavua*, vol. 23 no. 1

Introduction

New movements and ideologies arose in the 18th and 19th centuries which questioned traditional Jewish norms, including the belief in the divinity of the Torah, the authenticity of the Oral Tradition and the binding imperative of halachah. *Haskalah* (Enlightenment), the burgeoning German Reform movement and Wellhausen's Documentary Hypothesis each delivered a unique challenge to the traditional picture of the origins and validity of the Torah and, by extension, to the continuation of traditional Jewish life.

These challenges were confronted head-on by a new type of Torah commentator: these scholars were equipped with encyclopaedic knowledge of the Bible, Talmud and Midrash, and were completely familiar with the arguments of their detractors. In his own way, each sought to defend the integrity of the text, prove the authenticity of the rabbinical tradition, and ascertain a firm bridge between the two. In so doing, they established the place of traditional interpretation in a post-Enlightenment world.

The four commentators we will encounter are:

Rabbi Yaakov Zvi Mecklenburg (1785-1865)

Rabbi Mecklenburg was rabbi of Königsberg, Prussia (now Kaliningrad). His commentary to the Torah, *HaKetav VeHaKabbalah*, suggests linguistic background to rabbinical interpretation and, as its title indicates, demonstrates that the Oral Tradition (*Kabbalah*) can be synthesised with the written text (*Ketav*).

Rabbi Samson Raphael Hirsch (1808-1888)

Rabbi Hirsch founded the 'Torah im Derech Eretz' school of modern Jewish thought, combining aspects of Western culture with traditional beliefs and strict observance of halachah. His German *The Pentateuch – with translation and commentary* offers profound insights into the Hebrew language, as well as a rationalistic perspective on the Torah's narratives and laws.

Malbim - Rabbi Meir Leibush Weiser (1809-1879)

Malbim lived a troubled, peripatetic life, defending traditional Jewish beliefs and practice in the communities he served in Rumania, Prussia and Poland. He often fell into conflict, was falsely accused on several occasions, and was once liberated from prison through the intervention of Sir Moses Montefiore. His extensive Bible commentaries address synonyms and justify apparent textual redundancy.

Netziv - Rabbi Naftali Zvi Yehudah Berlin (1816-1893)

Head of the famed Volozhin Yeshivah and prolific author, Rabbi Berlin championed a traditional style of scholarship, but was opposed to the deeply analytical method that was popular at the time. His *HaEmek Davar* commentary on the Torah exposes the author's love for every letter and hint in the text and shows how rabbinic derash (homiletics) relates to the peshat (simple reading of a verse).

Harvey Belovski, *Harmonisation as Theological Hermeneutic: the Interpretative Methodology of Rabbi Shemuel Bornstein of Sochaczew* (available at www.rabbibelovski.com), pp. 222-3.

Produced in response to the growing intellectual challenges to traditional Jewish beliefs and norms engendered by the rise of the Reform and Haskalah (Enlightenment) movements, nineteenth-century *non-Hasidic* European Bible interpretation was characterised by a need to justify the oral tradition and harmonise it with the biblical text. This impulse originated in Germany,¹ where, according to Jay Harris, Rabbi Yaakov Zvi Meklenberg's 1839 work *Ha-Ketav ve-ha-Kabbalah* ('The Scripture and the Tradition'), 'represented the first in a series of Bible commentaries to emerge from the German rabbinate whose

¹ Germany was the cradle of the Reform movement.

expressed purpose was to unify the written and the oral Torahs.² As Harris correctly points out, Meklenberg and those who followed him set out to show that 'a proper understanding of the language of the Bible would allow one to discern its more profound meaning, which corresponds to the teachings of the oral law'.³ Harris demonstrates how other significant nineteenth-century commentators followed much the same agenda as Meklenberg, each in his own way: Rabbi Meir Leibush Weiser (Malbim) whose commentary 'would show the unity of the written and oral Torahs';⁴ Rabbi Samson Raphael Hirsch, whose understanding of the relationship between the oral and written laws 'preserved the divine authority of the entire body of Jewish law and vitiated any effort to historicize it'.⁵ Others champions of this interpretative mode include Rabbi Dov Ber Treves and Rabbi Naftali Zvi Yehudah Berlin (Neziv).

פ' בראשית

ספר בראשית פרק ב

(יח) וַיֹּאמֶר יְדוּד אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ: (ט) וַיֵּצֵר יְדוּד אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לְרֵאוֹת מֶה יִקְרָא לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נָפֵשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: (כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם לֹא מָצָא עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ:

מדרש רבה בראשית פרשה יז פסוק ד

ויצר ה' אלהים מן האדמה בעון קומי רבי יוחנן בן זכאי כתיב ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה ומה ת"ל ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה אמר להן להלן לבריאה וכאן לכבוש היאך מה דאת אמר (דברים יז) כי תצור אל עיר ימים רבים א"ר אחא בשעה שבא הקב"ה לבראת את האדם נמלך במלאכי השרת אמר להן נעשה אדם אמרו לו אדם זה מה טיבו אמר להן חכמתו מרובה משלכם הביא לפניהם את הבהמה ואת החיה ואת העוף אמר להם זה מה שמו ולא היו יודעין העבירן לפני אדם אמר לו זה מה שמו אמר זה שור זה חמור זה סוס וזה גמל ואתה מה שמך אמר לו אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה ואני מה שמי א"ל לך נאה להקראות אדני שאתה אדון לכל בריותיך א"ר אחא (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדם הראשון חזר והעבירן לפניו זוגות אמר לכל יש בן זוג ולי אין בן זוג ולאדם לא מצא עזר כנגדו אתמהא ולמה לא בראה לו תחלה אלא צפה הקב"ה שהוא עתיד לקרות עליה תגר לפיכך לא בראה לו עד שתבעה בפיו כיון שתבעה מיד ויפל ה' אלהים תרדמה וגו':

הכתב והקבלה על בראשית פרק ב פסוק יט

לראות מה יקרא לו. מוסב על האדם לא על ה', וטעמו כדי שיראה האדם ויתבונן איזה שם ראוי לו לכל אחד כפי הפעולה המיוחדת לו ולצורתו וכפי תכונתו, כבמדרש רבה פי"ז לך נאה לקרות שור ולך נאה לקרות חמור:

וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. טעמו כל שם אשר יקרא לו האדם לפי נפש חיה שלו שיהיה בשם הוראת ענין אותו דבר הוראה עצמית בטבעו וסגולתו הוא שמו (הגר"א). לפי זה למ"ד במלת לו מוסב גם על נפש חיה, וכל שבראש הכתוב הוא במקום השם הנקרא וענינו וכל מה אשר יקרא, וכמו שאמר תחלה לראות מה יקרא לו שמלת מה הוא הענין הנקרא אל נפש החיה, וא"כ א"צ לסירוס המקרא כלרש"י, ואפשר כי נפש חיה הוא תואר לאדם כלומר האדם שהוא נפש חיה ר"ל בעל בחירה (כמ"ש בפ"ז) שיוכל לשקול במאזני שכלו בין דעות שונות זו מזו, ובזה לא תהיה אצלו קריאת השמות לפי הסכמת הלשון לבד אבל כפי הפעולה המיוחדת לצורתו ולתכונת נפשו, ולזה צריכה חכמה נפלאה כמ"ש בב"ר בשעה שבא ה' לברוא אדם הראשון הביא לפניהם עופות ובהמות וחיות אמר להם מה שמו ולא היו יודעין העבירן לפני האדם וא"ל זה מה שמו ואמר זה שור זה חמור זה סוס וזה גמל וכו'. והנה בחקירתו במזגי נקבות המינים כולם אם יש בהן בית קבול אל זרעו להוליד בדומה לו, ראה שאין באחד מהם מזג מתיחס אליו, עד שבאה חוה והבין לפי מה שהשיג טבעה שהיא ראויה להוליד ממנו פרי בטן, וזהו ולאדם לא מצא עזר כנגדו, ולזה כיונו באמרם שבא אדם על כל בהמה וחיה ולא נתקררה דעתו בהם, והמכוון במקרא, אם בבעלי חיים אלו שהובאו לפניו ימצא האדם אחד מהם שראוי לקרותו בשם, נפש חיה, ר"ל בעל חי שיש לו בחירה חפשית ורצונית (וועזען מיט פרייהייטליכער לעבענסווייזע) כן ישאר שמו עליו, ותהיה לו לעזר כי יהיה דומה בדומה, כי גם הוא נקרא בשם נפש חיה, לבחירה חפשית ורצונית שיש

² Jay Michael Harris, *How Do We Know This? Midrash and the Fragmentation of Modern Judaism* (Albany: SUNY Press, 1995), p. 214.

³ Harris, loc. cit.

⁴ Harris, p. 220.

⁵ Harris, p. 227.

לו, כמבואר (לעיל ב' זי"ן), ויהי האדם לנפש חיה, וכאשר לא מצא בהם אחד שראוי לקרותו כן, אמר ולאדם לא מצא עזר:

פ' נח

ספר בראשית פרק ו

(כב) וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כִּן עָשָׂה:

ספר בראשית פרק ז

(א) וַיֹּאמֶר יְדֹד לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ וְכָל בְּיִתְךָ אֶל הַתְּבֵה כִּי אֶתְּךָ רְאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה:

מלבי"ם שם

ז (א) וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ. עֲתָה יִסָּר מִיֶּשׁ ה' לְנֹחַ וְיָמִים קִדְּוִם הַמַּבּוּל, וְהִנֵּה דְבוּר זֶה אֵינוֹ מַעֲנִין דְבוּר הַקִּדְּוִם, שְׂבֻדְבוּר הַקִּדְּוִם נֹזֵכַר שֵׁם אֱלֹהִים, וּבְדְבוּר הַזֶּה נֹזֵכַר שֵׁם הוֹיָה, שְׂבֻדְבוּר הַקִּדְּוִם הִיָּה מִצַּד שֶׁהוּא אֱלֹהִים בּוֹרָא הָעוֹלָם שֶׁהָעוֹלָם גְּבוּרָא וּמַתְקִיִּים בְּשֵׁם אֱלֹהִים, כְּמִשֵּׁשׁ שֶׁבְכָל מַרְשָׁה בְּרֵאשִׁית לֹא נֹזֵכַר רַק שֵׁם אֱלֹהִים, וְהוּא אֲשֶׁר הִשְׁגִּיחַ עִתָּה שֶׁבְבוֹא הַמַּבּוּל לֹא יִחַסֵּר מִיָּן אֶחָד מִן הַמְצִיאוֹת וְצוּה לּוֹ שִׁיקַח זֹוג אֶחָד מִכָּל מִיָּן לְהַחֲיוֹת, וְסָה אִמֵּר מֵאִמֵּר אַחֵר מִיּוֹחַד מִצַּד הַשְּׁגַחְתּוֹ הַפְּרִטִית עַל נֹחַ שֶׁהִיָּה צַדִּיק לְפָנָיו וְה' יִשְׁגִּיחַ עַל עֲנִינֵי הָאָדָם הַצַּדִּיק וְקִנְיָנוֹ וְצַרְכֵי בֵיתוֹ, כִּי נֹחַ הִיָּה לּוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְכָלִי בֵית וְכָלִי תִשְׁמִישׁוֹ וְכָלִי אוֹמְגִיּוֹת וְגַם בְּהִמּוֹת בֵּיתִיּוֹת שֶׁהִיוּ מִקְּנֵה קִנְיָנוֹ טְהוֹרוֹת וְטַמְאוֹת וְכֵן הִיוּ לּוֹ עוֹפּוֹת בֵּיתִיּוֹת כְּמוֹ יוֹנִים וְתִרְנַגּוּלִים וְכְדוּמָה, וְלֹא יָדַע אִם הוֹרְשָׁה לּוֹ לְקַחְתָּם אֹתוֹ אֶל הַתִּיבָה כְּמוֹ שִׁיקַח אֹתוֹ אֶת בְּגָדוֹ אֲשֶׁר לְבוּשׁ בּוֹ אוֹ אֵין לּוֹ רִשׁוֹת לְקַחְתָּם אֹתוֹ, וְאִמֵּר לּוֹ ה' בֹּא אִתָּהּ וְכָל בְּיִתְךָ, שְׂכוֹלֵל כָּל הַנִּמְצָא בְּבֵיתוֹ, שֶׁמֶרְשָׁה לּוֹ לְקַחְתָּ אֶל הַתִּיבָה כָּל הַנִּמְצָא בְּבֵיתוֹ מִלְּבוּשִׁים וְכֵרִים וְכִסְתוֹת וְכָל מִיָּנֵי כָלִים בְּעִנְיָן שִׁיוֹקְבַע בֵּיתוֹ בְּתִיבָה, (כְּמוֹ וַיִּסְקִידֵהוּ עַל בֵּיתוֹ וְלֹאדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ וְכְדוּמָה), וְכֹאֵר שֶׁמֶרְשָׁה לּוֹ זֶה כִּי אוֹתְךָ רְאִיתִי צַדִּיק לְפָנָי, רִל שׁוּה אֵינוֹ מַפְנֵי הַהִשְׁגַּחַה הַכְּלָלִית עַל הָעוֹלָם שֶׁאִמֵּרְתִּי לְךָ בְּשֵׁם אֱלֹהִים, רַק מִצַּד צַדְקוֹ הַפְּרִטִי וְהַשְּׁגַחַת הַשֵּׁם בְּשֵׁם הַהוֹיָה עַל בֵּיתוֹ וְקִנְיָנוֹ:

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת - מְלִבִּי"ם < עִמּוּד מִס' 53 נ' בְּרֵאשִׁית, שְׁמוֹת, וַיִּקְרָא א' מְלִבִּים, מֵאִיר לִבּוֹשׁ בֶּן יִחְיָאֵל מִיְּכָל הַדּוּפֵס עִי תַכְתּוֹת אוֹצֵר הַחֲכָמָה